

УДК 378. 147

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-1834-1848](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-1834-1848)

Толочко Світлана Вікторівна доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання, Національна академія педагогічних наук України, м. Київ, тел.: (044) 455-53-38, <https://orcid.org/0000-0002-9262-2311>

Хомич Вікторія Іванівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міждисциплінарної освіти факультету «Києво-Могилянська школа професійної та неперервної освіти», м. Київ, тел. (044) 425-60-59, <https://orcid.org/0000-0003-2641-5805>

СТРУКТУРНІ ДОМІНАНТИ ВИХОВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ЕСТЕТИКИ

Анотація. У статті досліджено основні структурні домінанти виховання полікультурної особистості студентів, що ґрунтуються на засадах сформованості їхньої естетичної компетентності, та визначити їхній вплив на якість освітнього процесу. Визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження, зокрема досліджено терміни «естетика», «естетична компетентність студентів», «формування естетичної компетентності студентів у закладах вищої освіти», «виховання, «полікультурна особистість». Означено, що термін «естетика» нами ототожнено з наукою, що вивчає природу і закони естетичних явищ, природу естетичної свідомості та пізнання, естетичну діяльність людини, а також дисципліна, що досліджує загальні закони розвитку мистецтва. Доведено, що уявлення про естетику як про спосіб пізнання світу, що включає в себе творчість, самовираження та критичне осмислення, можуть стати потужним інструментом у професійній підготовці студентів. Досліджено форми, методи, принципи й підходи формування естетичної компетентності в студентів у закладах вищої освіти.. Визначено на основі здійсненого аналізу, що основними формами є самооцінка, самосвідомість, самовиховання, самоосвіта, саморозвиток. До основних методів формування естетичної компетентності студентів у закладах вищої освіти віднесено три групи: репродуктивні, творчі й проблемні. Установлено, що основними принципами формування естетичної компетентності студентів у закладі вищої освіти є: естетичні й моральні принципи: єдності форми і змісту, чуттєвої виразності; свободи

індивідуальності митця; особистої естетичної значущості й активності, особистої актуальності в процесі естетичного переживання; свідомого ставлення до художньої творчості; відповідальної залежності; значущості образу поета й поезії у творенні особистості; педагогічні принципи: естетизації професійної підготовки та педагогічна діяльність викладача, створення її естетичного поля; зв'язку навчання з життям та створення основ для завтрашньої радості, утвердження позитивного педагогічного оптимізму в колективі; зовнішньої виразності викладача, педагогічної гри, емоційності навчання; індивідуального естетичного підходу до студентів.

Ключові слова: естетична компетентність, полікультурна особистість, заклад вищої освіти, студент, виховання, формування, фахові дисципліни.

Tolochko Svitlana Viktorivna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, chief researcher of the laboratory of extracurricular education Institute of Problems on Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, tel.: (044) 455-53-38, etolochkosvitlana331@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9262-2311>

Khomych Viktoriia Ivanivna Candidate of Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Interdisciplinary Education at the Kyiv-Mohyla School of Professional and Continuing Education, Kyiv, tel. (044) 425-60-59, <https://orcid.org/0000-0003-2641-5805>

STRUCTURAL DOMINANTS OF EDUCATION OF MULTICULTURAL PERSONALITY OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS ON THE BASIS OF AESTHETICS

Abstract. The article examines the main structural dominants of the education of students' multicultural personality based on the principles of their aesthetic competence and determines their impact on the quality of the educational process. The conceptual and categorical apparatus of the study is defined, in particular, the terms "aesthetics", "aesthetic competence of students", "formation of aesthetic competence of students in higher education institutions", "aesthetic education" are studied. It is determined that the term "aesthetics" is identified with the science that studies the nature and laws of aesthetic phenomena, the nature of aesthetic consciousness and cognition, aesthetic human activity, as well as the discipline that studies the general laws of art development. It is proved that the idea of aesthetics as a way of knowing the world, which includes creativity, self-expression and critical reflection, can become a powerful tool in the professional training of students. The forms, methods, principles and approaches to the formation of aesthetic competence in students in higher

education institutions are investigated. Based on the analysis, it is determined that the main forms are self-esteem, self-awareness, self-education, self-education, and self-development. The main methods of forming the aesthetic competence of students in higher education institutions include three groups: reproductive, creative and problematic. It is established that the main principles of forming the aesthetic competence of students in higher education institutions are: aesthetic and moral principles: unity of form and content, sensual expressiveness; freedom of the artist's individuality; personal aesthetic significance and activity, personal relevance in the process of aesthetic experience; conscious attitude to artistic creativity; responsible dependence; significance of the poet's image and poetry in the creation of personality; pedagogical principles: aestheticization of professional training and pedagogical activity of the teacher, creation of aesthetic and moral principles: unity of form and content, sensual expressiveness; freedom of the artist's individuality; personal aesthetic significance and activity, personal relevance in the process of aesthetic experience; conscious attitude to artistic creativity; responsible dependence; significance of the image of the poet and poetry in the creation of the individual; pedagogical principles: aestheticization of professional training and pedagogical activity of the teacher, creation of its aesthetic field; connecting learning with life and creating the foundations for tomorrow's joy, establishing positive pedagogical optimism in the team; external expressiveness of the teacher, pedagogical game, emotional learning; individual aesthetic approach to students.

Keywords: aesthetic competence, multicultural personality, higher education institution, student, education, formation, professional disciplines.

Постановка проблеми. У сучасному світі професійна підготовка студентів у закладах вищої освіти постає перед новими викликами і можливостями. Сучасні освітні тренди акцентують увагу на інтеграції різноманітних підходів, які сприяють не лише засвоєнню знань і навичок, але й формуванню цілісної особистості, здатної до творчого і критичного мислення. Однією з таких інноваційних основ є естетика, яка поступово знаходить своє місце у формуванні структури професійної підготовки студентів та їхнього виховання як полікультурних особистостей.

Естетичні принципи в освіті пропонують новий погляд на освітній процес, акцентуючи увагу на естетичному сприйнятті та культурній цінності знань. Це підходить до концепції професійної підготовки не лише як до механічного процесу засвоєння професійних знань, але як до комплексного розвитку особистості, де значущими є гармонійне поєднання теоретичних і практичних аспектів, а також розвиток творчого потенціалу студентів.

Важливою складовою цього процесу є ідентифікація та аналіз структурних домінант, які формують основу професійної підготовки на засадах естетики у процесі вивчення фахових дисциплін. Ці домінанти включають в себе як методичні, так і психологічні аспекти, що сприяють створенню гармонійного і ефективного освітнього середовища. Вони дозволяють не лише покращити якість навчання, але й виховати в студентів стійке естетичне почуття, яке буде впливати на їхню професійну діяльність і особисте життя. Аналіз цих домінант дозволить краще зрозуміти, як естетичний підхід може вдосконалити традиційні моделі освіти та вплинути на формування професійних компетентностей у сучасному світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виховання полікультурної особистості здобувачів освіти стало об'єктом аналізу й вивчення низки українських науковців. Оновлення змісту освіти майбутніх викладачів у духовному напрямі ґрунтується на працях ученого І. Бега [1], де концептуально осмислюються освітньо-виховні домінанти розвитку особистості, а також розкриваються закономірності та технології їхньої реалізації в педагогічній практиці [2].

У роботах науковця І. Зязюна проаналізовано взаємозв'язок між естетикою та етикою в педагогічній діяльності, зокрема автор акцентує увагу на тому, як естетичні і етичні аспекти взаємодіють в освітньому процесі, пропонуючи нові підходи до розгляду педагогічних практик через призму естетичних та етичних норм [5]. Ученим досліджено концепцію соціокультурного проектування естетичного досвіду в контексті професійної діяльності вчителя. Автор розглядає естетичний досвід як важливий аспект педагогічної практики, аналізуючи, як соціокультурні фактори впливають на формування й реалізацію естетичних компонентів у навчально-пізнавальній діяльності. Робота надає основи для розуміння естетичного виміру в освіті та його значення для розвитку професійної діяльності вчителя [6].

Наукові пошуки В. Кременя стосувалися дослідження ролі людини як активного суб'єкта творчої діяльності з акцентуванням уваги на інноваційних підходах у цьому контексті. Автор аналізує, як інновації впливають на процес розвитку творчих здібностей особистості та їхню реалізацію в освітньому середовищі. Висвітлено значення творчої діяльності для формування обдарованої особистості, пропонуються нові ідеї й методики для підтримання та розвитку творчих потенціалів у навчанні [7].

Вибір стратегії оновлення змісту освіти, зокрема через посилення його ціннісно-цифрового аспекту та модернізацію інших елементів, має базуватися на концептуальних засадах підготовки майбутніх викладачів у

зкладах вищої освіти в умовах цифрової трансформації суспільства, які були розроблені Л. Петренко [10].

Мета статті – дослідити основні структурні доміанти виховання полікультурної особистості студентів, що ґрунтуються на засадах сформованості їхньої естетичної компетентності, та визначити їхній вплив на якість освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. Аналіз психолого-педагогічної літератури з теми дослідження засвідчив її вивчення, практичне засвоєння та застосування, широку інтерпретацію. Розпочнемо аналіз із тлумачення основного поняття – *естетика*. На думку авторів М. Колеснікова, О. Колеснікової та В. Лозового, «естетика – це наука про естетичне в дійсності, про сутність і закони естетичної свідомості, пізнання і естетичну діяльність людини, наука про загальні закони розвитку мистецтва» [4, с. 8]. Вона присвячена вивченню ціннісного ставлення до явищ буття: прекрасного, потворного, сатиричного, гумористичного, трагічного, комічного, піднесеного тощо. Завдяки чуттєвому пізнанню довкілля та його різноманітних напрямів естетичних властивостей явищ і предметів: квітів, величних споруд, нових технічних об'єктів (комп'ютерів, гаджетів, машин, роботів) – відбувається процес естетичного сприйняття і, як наслідок, естетичного переживання [4, с. 5–7].

Естетика як галузь філософії, що вивчає природу і функцію краси, має потужний вплив не лише на мистецтво, а й на освітній процес. Здавалося б, що естетичні принципи мають обмежене застосування у педагогічному контексті. Однак уявлення про естетику як про спосіб пізнання світу, що включає в себе творчість, самовираження та критичне осмислення, можуть стати потужним інструментом у професійній підготовці студентів університетів у процесі вивчення фахових дисциплін.

По-перше, *естетичний підхід до освіти* може зробити навчання більш інтегрованим і мотивуючим. Використання естетичних елементів в освітньому середовищі, зокрема дизайну приміщень, освітлення, організації простору, може створити комфортну й надихаючу атмосферу, що сприяє глибшому зануренню в освітній процес. Таке середовище не лише стимулює інтелектуальну активність, але й розвиває в студентів чутливість до прекрасного, критичний підхід до навколишнього світу.

По-друге, *інтеграція естетики в професійну підготовку студентів* дозволяє розвивати їхні творчі здібності і креативність. Традиційні методи навчання часто акцентують увагу на рутинних завданнях і механічному засвоєнні знань. Естетичний підхід заохочує студентів до самовираження, інноваційного мислення й пошуку нових рішень, що особливо важливо в сучасному світі, де креативність стає важливим чинником успіху.

По-третє, *естетичні принципи* можуть бути корисними для розвитку міжособистісних навичок студентів. Навчання, яке включає в себе елементи співпраці, обговорення естетичних аспектів проєктів, може допомогти студентам навчитися ефективно комунікувати, працювати в команді та виражати свої думки й почуття. Ці навички є критично важливими у будь-якій професійній діяльності, а естетичний підхід до навчання може сприяти їхньому формуванню в сприятливій і підтримувальній атмосфері.

Звичайно, інтеграція естетики в процес виховання полікультурної особистості здобувачів освіти не є простою задачею. Необхідно враховувати різноманітні аспекти, такі як адаптація традиційних навчальних планів, підготовка викладачів, які здатні впроваджувати естетичні принципи в освітній процес, та забезпечення відповідних ресурсів. Проте переваги цього підходу можуть значно перевищувати труднощі, із якими доведеться зіштовхнутися. Тож естетика має потенціал стати важливим елементом у процес виховання полікультурної особистості здобувачів освіти, розширюючи горизонти їхнього навчання, сприяючи формуванню цілісної особистості, здатної до творчого і критичного мислення. У світі, де конкуренція та інновації є невід'ємною частиною професійної діяльності, естетичний підхід до освіти може стати ключем до успіху і самореалізації кожного студента.

У контексті означеного дослідження значущості набуває терміни «естетична компетентність студента» та «формування естетичної компетентності студента». Сформулюємо їхні дефініції.

Естетична компетентність студентів ототожнюється зі здатністю сприймати, оцінювати та створювати естетичні цінності, а також інтегрувати естетичні принципи в різні аспекти особистого і професійного життя, що є комплексом знань, умінь і навичок. Вона включає в себе як теоретичні знання про мистецтво й естетику, так і практичні навички, необхідні для творчого самовираження та оцінювання культурних і художніх явищ.

Формування естетичної компетентності студентів у закладах вищої освіти є багатограним і складним процесом, який має на меті розвиток у студентів чутливості до краси, здатності до критичного осмислення культурних і художніх явищ, а також уміння інтегрувати естетичні принципи у майбутню професійну діяльність.

Як вид компетентності, естетична має свої форми й методи її формування у студентів у закладах вищої освіти.

На рис. 1 показані форми забезпечення формування будь-якої компетентності.

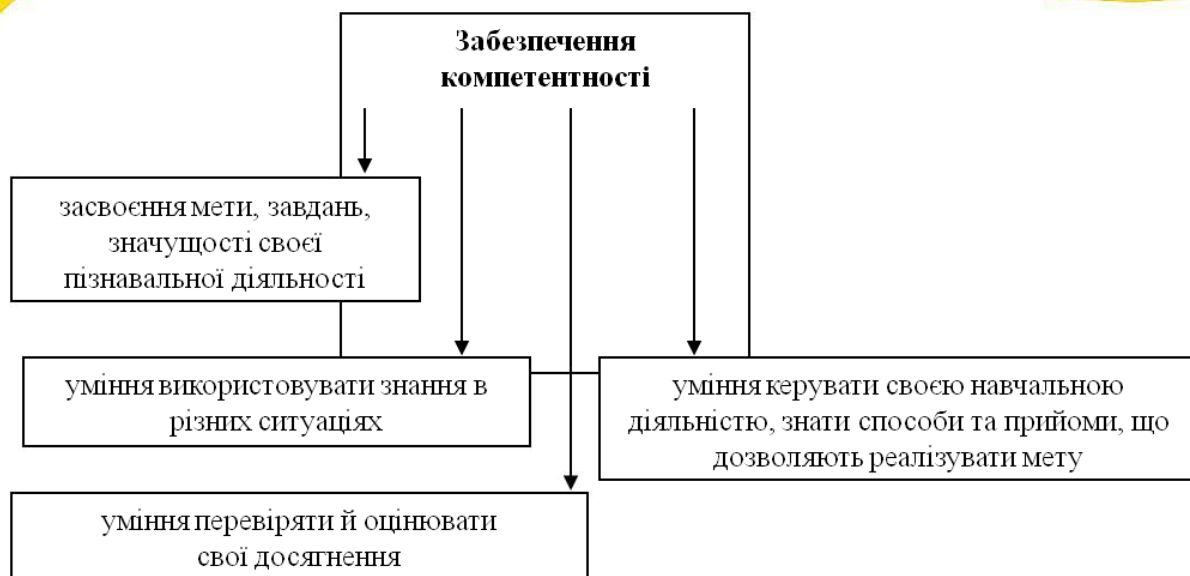

Рис. 1. Форми забезпечення компетентності

Беручи до уваги вищезначене, вважаємо, що найважливішим для формування естетичної компетентності студентів у закладах вищої освіти буде:

самооцінка (процес оцінювання власних якостей, здібностей та досягнень у порівнянні з визначеними стандартами або зразками, що дозволяє студентам краще усвідомлювати свої сильні і слабкі сторони в контексті естетичних вимог);

самосвідомість (усвідомлення себе як особистості, яке включає розуміння власних фізичних і розумових можливостей, оцінювання своїх дій, їхніх мотивів і мети, а також усвідомлення свого ставлення до навколишнього світу, інших людей і власної особистості);

самовиховання (цілеспрямована й регулярна діяльність, спрямована на розвиток бажаних фізичних, інтелектуальних, моральних і естетичних якостей, позитивних рис характеру, а також на усунення негативних звичок і переконань);

самоосвіта (процес здобуття знань і навичок через самостійну діяльність, що не є частиною офіційного навчального плану; це пізнавальна діяльність, яка передбачає активний підхід до навчання, самостійність у навчанні та спрямованість на вдосконалення розумових здібностей і культурного розвитку студента);

саморозвиток (комплексний процес еволюційних і регресивних змін, що відбуваються в особистості студента внаслідок самоосвіти; це поступовий розвиток інтелектуальних, особистісних і професійних якостей, що є результатом постійної самоосвітньої і виховної діяльності).

Саме самоосвіта стане ключовою формою формування професійної та естетичної компетентності студентів через цілеспрямовану й систематичну діяльність, що включає виховання полікультурної особистості здобувачів освіти. Це процес, який інтегрує безперервний саморозвиток і самовдосконалення, а також самоформування – уявлення і створення себе таким, яким студент бажає бути. Самоосвіта передбачає усвідомлений перехід від реального «Я» до ідеального «Я», а також до «Я», яке вже досягло певного рівня розвитку.

До основних методів формування естетичної компетентності студентів університетів у процесі вивчення фахових дисциплін можна віднести три групи.

Репродуктивні методи. Ці методи спрямовані на ознайомлення студентів з різноманітними формами мистецтва шляхом безпосереднього контакту з культурними об'єктами. До них відносяться відвідування бібліотек, музеїв, театрів, кінотеатрів, концертних залів, виставок та інших культурних заходів. Цей досвід дозволяє студентам поглибити своє розуміння художніх творів, розвинути візуальну і аудіальну чутливість, а також оцінювати різні стилі і жанри мистецтва в їхньому реальному контексті.

Творчі методи. Вони включають активну участь студентів у створенні та організації художньо-мистецьких подій. До таких заходів відносяться конкурси, фестивалі, ювілейні виставки, прем'єри, бенефіси, творчі звіти та інші події. Ці методи допомагають студентам не лише спостерігати, але й брати участь у творчих процесах, що сприяє розвитку їхніх творчих здібностей, організаторських навичок і уміння працювати в команді.

Проблемні методи. Цей підхід фокусується на глибокому аналізі і взаємодії зі змістом і формою художніх творів. Він включає:

примірювання соціальних ролей (спробу пережити соціальні ролі і стиль життя героїв творів, розуміння їх мотивацій і ситуацій);

спілкування з героями і авторами (суб'єктивне сприйняття творів як можливість спілкування з персонажами і авторами, обмін емоціями і враженнями);

активна участь у творчих процесах (участь у театральних виставах, фотосесіях і інших формах експресії, що сприяє особистісному розвитку);

розширення соціальних і культурних зв'язків (знайомство з новими культурними середовищами і особистостями, що допомагає розвивати культурну свідомість);

критичний аналіз (оцінка і критичний огляд творів мистецтва з точки зору їхньої соціальної значущості, художньої довершеності й культурного контексту).

Ці методи дозволяють студентам поглибити своє розуміння естетичних цінностей, активно застосовувати їх у власній діяльності, що сприяє всебічному розвитку естетичної компетентності.

Основними принципами формування естетичної компетентності студентів університетів у процесі вивчення фахових дисциплін вважаємо:

– естетичні й моральні принципи: єдності форми і змісту, чуттєвої виразності; свободи індивідуальності митця; особистої естетичної значущості й активності, особистої актуальності в процесі естетичного переживання; свідомого ставлення до художньої творчості; відповідальної залежності; значущості образу поета й поезії у творенні особистості;

– педагогічні принципи: естетизації професійної підготовки та педагогічна діяльність викладача, створення її естетичного поля; зв'язку навчання з життям та створення основ для завтрашньої радості, утвердження позитивного педагогічного оптимізму в колективі; зовнішньої виразності викладача, педагогічної гри, емоційності навчання; індивідуального естетичного підходу до студентів, зокрема й у процесі вивчення фахових дисциплін [3, 9, 13].

Тож саме на здобувача освіти сучасна система освіти покладає місію визначати, які з творів мистецтва заслуговують бути переданим майбутньому поколінню, як треба «правильно» їх сприймати, оцінювати й розуміти, а головне – формувати особистість майбутнього фахівця, громадянина, космополіта, його світогляд, політичні переконання, естетичну культуру й мораль.

Відтак актуалізується *естетична культура студентів*, під якою розуміємо комплекс знань, умінь і навичок, які формують у студентів здатність сприймати, розуміти і оцінювати різні форми мистецтва та культурні явища. Це також включає розвиток особистих естетичних смаків і стандартів, а також умінь інтегрувати ці знання в повсякденне життя і майбутню професійну діяльність. Естетична культура студентів охоплює кілька ключових аспектів: естетичне сприйняття й оцінювання, культурну обізнаність, творчі здібності, естетичне самовираження, критичне мислення, інтеграцію в повсякденне життя.

На основі здійсненого аналізу авторами розроблено структурно-логічну схему естетичної компетентності студентів (рис. 2).

Процес формування естетичної компетентності студентів університетів у процесі вивчення фахових дисциплін може включати кілька ключових аспектів.

1. Розвиток естетичного сприйняття і чутливості. Процес формування естетичної компетентності починається з розвитку в студента чутливості до краси і естетичних цінностей. Це передбачає навчання

способам сприйняття й аналізу художніх і культурних явищ, розуміння різних форм і стилів мистецтва, а також уміння оцінювати естетичні якості об'єктів і явищ.

2. Інтеграція естетичних знань і навичок у майбутню професійну діяльність. Естетична компетентність не обмежується естетичним сприйняттям, а передбачає вміння застосовувати естетичні принципи в практичній діяльності. Це може бути реалізовано через проекти, дослідження, розроблення дизайну, організацію культурних заходів тощо.

3. Критичне осмислення культурних і художніх явищ. Формування естетичної компетентності також включає розвиток у студента критичного мислення щодо культурних і художніх явищ. Це означає вміння не лише сприймати і насолоджуватися естетичними об'єктами, але й аналізувати їхнє значення, контекст, вплив на суспільство та культурні традиції.

4. Розвиток творчих здібностей. Естетична компетентність тісно пов'язана з розвитком творчих здібностей студента. Це включає можливість виражати себе через мистецтво, дизайн, літературу чи інші творчі форми, а також уміння генерувати нові ідеї і рішення, що мають естетичну цінність.

5. Формування естетичної свідомості і культурної ідентичності. Процес формування естетичної компетентності сприяє розвитку естетичної свідомості і культурної ідентичності студента. Це передбачає усвідомлення і прийняття культурних і художніх традицій, а також розвиток індивідуального стилю і смаку.

6. Забезпечення відповідних умов і ресурсів. Для ефективного формування естетичної компетентності необхідно створення відповідних умов. Це може включати курси, семінари, майстер-класи, виставки, культурні події та інші ресурси, що сприяють розвитку естетичного потенціалу студентів.

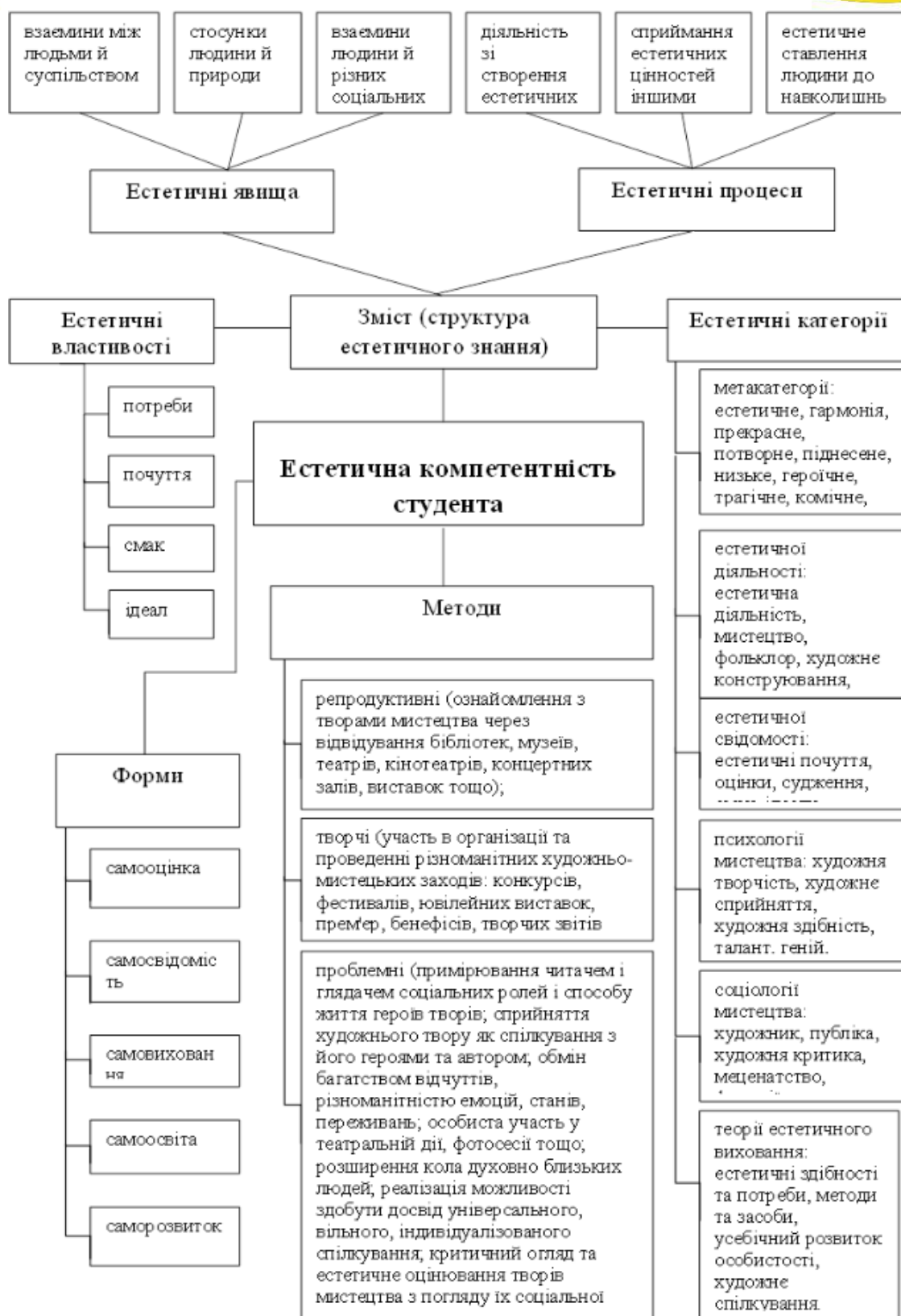

Рис. 2. Структурно-логічна схема естетичної компетентності студента

Визначення і впровадження структурних домінант професійної підготовки студентів університетів у процесі вивчення фахових дисциплін на засадах естетики є ключовим чинником у формуванні комплексного підходу до освітнього процесу. Естетичний підхід до освіти розширює горизонти навчання, сприяє розвитку особистості студента, роблячи його більш чутливим до культурних і художніх явищ, творчим і критичним мислителем.

По-перше, естетичний компонент у професійній підготовці сприяє розвитку в студентів глибокого розуміння естетичних цінностей і стандартів. Це передбачає не тільки ознайомлення з різноманітними формами мистецтва, але й активну участь у творчих процесах, що допомагає студентам інтегрувати естетичні принципи у процесі вивчення фахових дисциплін у майбутню професійну діяльність.

По-друге, основні методи формування естетичної компетентності, зокрема репродуктивні, творчі та проблемні, забезпечують багатогранний підхід до навчання, який включає як теоретичні, так і практичні аспекти. Репродуктивні методи забезпечують студентам безпосередній досвід з культурними об'єктами, творчі сприяють розвитку їхніх творчих здібностей, а проблемні дозволяють глибше досліджувати та аналізувати естетичні й культурні явища.

По-третє, естетична компетентність стає важливим чинником у підготовці майбутніх фахівців, які здатні не тільки виконувати свої професійні обов'язки на високому рівні, але й внести вклад у розвиток культурного і соціального середовища. Залучення студентів до активного творчого процесу і критичного осмислення культурних явищ у процесі вивчення фахових дисциплін допомагає їм розвивати інноваційне мислення й адаптивність у швидко змінному світі.

Варто зазначити, що і естетична компетентність студентів, і їхня естетична культура формуються в освітньо-виховному середовищі закладу вищої освіти в процесі виховання полікультурної особистості здобувачів освіти. У цьому ракурсі особливої ваги набуває систематичне й цілеспрямоване *естетичне виховання*. На нашу думку, це цілеспрямований процес розвитку в студентів естетичних уявлень, чутливості до краси й культурних цінностей, а також формування їхньої здатності критично оцінювати та інтегрувати естетичні принципи в професійну і особисту діяльність.

Актуалізується виховання *полікультурної особистості студента*, під якою розуміємо індивіда, що усвідомлює, приймає та поважає різноманіття культур, має здатність взаємодіяти з людьми з різних культурних середовищ та активно долучається до міжкультурного діалогу. Вона характеризується відкритістю, толерантністю та готовністю до навчання в умовах культурного різноманіття.

Естетична компетентність студентів у контексті формування їх як полікультурних особистостей має кілька важливих аспектів. Полікультурна особистість здатна сприймати й оцінювати різні форми мистецтва (живопис, музику, театр) з різних культур, розуміючи їхні особливості та значення. Вона має вміння аналізувати культурні явища, порівнювати їх та розуміти їхній контекст, що допомагає розвивати чутливість до культурних різниць. Естетична компетентність дозволяє полікультурній особистості висловлювати свої думки й почуття через мистецтво, що є важливим способом комунікації та взаємодії. Завдяки естетичній освіті така особистість уміє співпереживати, сприймати інші культурні практики і традиції, що сприяє збагаченню власного світогляду.

Таким чином, виховання полікультурної особистості студента через формування його естетичної компетентності допомагає готувати майбутнього фахівця, здатного до гармонійного співіснування та продуктивної взаємодії в багатокультурному світі.

Висновки. Зі сказаного вище можна зробити висновок, що формування естетичної компетентності студента в закладі вищої освіти в процесі його виховання як полікультурної особистості є важливим елементом сучасної освіти, який допомагає студентам стати більш чутливими до краси, розвивати творчі і критичні навички, а також інтегрувати естетичні принципи в майбутню професійну діяльність. Цей процес сприяє розвиткові цілісної особистості, здатної до самовираження й інноваційного мислення в умовах сучасного світу.

Естетична культура студентів є важливою складовою їхнього всебічного розвитку, яка сприяє формуванню світогляду та забезпечує глибше розуміння культурних і мистецьких процесів. Розвиток естетичної культури допомагає студентам стати більш чутливими до краси, творчими в самовираженні та критично налаштованими до оцінки навколишнього світу.

Естетичне виховання студентів в університетах є важливим компонентом їхнього всебічного розвитку та формування полікультурної особистості. Воно допомагає формувати в студентів глибоке розуміння і чутливість до естетичних і культурних явищ, сприяє розвиткові їхньої творчої і критичної діяльності.

Інтеграція естетичних засад у процес вивчення фахових дисциплін є необхідним елементом для формування всебічно розвинутих і культурно чутливих фахівців. Це забезпечує якість освітнього процесу, сприяє формуванню більш глибоких і багатогранних особистісних якостей, що є важливими для успішної професійної діяльності в сучасному суспільстві та спрямованості на майбутнє.

Література:

1. Бех І. Д. *Особистість у просторі духовного розвитку*. Київ: Академвидав. 2012. 256 с.
2. Бех І. Д. Інноваційна виховна технологія: сутнісні положення та шляхи реалізації. У кн. *Естетика і етика педагогічної дії*. Київ; Полтава. 2013. Вип. 5. С. 156–165.
3. Домінантні аспекти виховання еліти української нації: колективна монографія / авт.: Г. Ф. Пономарьова, А. А. Харківська, Л. О. Петриченко, О.О. Бабакіна, Я. В. Павлов, Є.О. Гарбар, О. М. Ставицький, В. І. Мірошніченко; Коштовний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; Національна академія Національної гвардії України; Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Харків: ФОП Панов А М., 2021. 394 с.
4. Естетика: навч. посіб. / М. П. Колесніков, О. В. Колеснікова, В. О. Лозовой та ін. КИЇВ: Юрінком Інтер, 2005. 208 с.
5. Зязюн І. А. Естетика і етика педагогічної дії. *Сучасні заклади освіти – 2013: міжнародна виставка* (м. Київ, 28 лют. – 2 берез. 2013). Київ, 2013. С. 26–27.
6. Зязюн І. А. Соціокультурне проектування естетичного досвіду. *Естетичний досвід вчителя*. Херсон, 1997. 23 с.
7. Кремень В. Г. Людина як суб'єкт творчої діяльності: інноваційний аспект. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 9–10. С. 6–10.
8. Особистість у вирі планетарного світу: монографія. – Кн. 1 / Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; за наук. ред. В. П. Бека; редкол.: В. П. Бех (голова), Ю. В. Бех (заст. голови) [та ін.]. Київ: Інтерсервіс, 2019. 620 с.
9. Отич О. Мистецька освіта як складова система неперервної професійної освіти. *Професійна освіта: педагогіка і психологія* / за ред. І. Зязюна, Н. Ничкало, Т. Левицького. Київ, 2003. 170 с.
10. Петренко Л. М. Концептуальні засади підготовки майбутніх викладачів педагогічного закладу вищої освіти в умовах цифрової трансформації суспільства. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2023. № 1 (7). С. 140–151.
11. Семенова А. В. Ціннісний вимір досвіду суб'єктів педагогічної дії: монографія. Одеса: Бондаренко М. О., 2016. 436 с.
12. Толочко С. В. Формування художньо-естетичної компетентності викладачів за творчим доробком Ліни Костенко. *Мультимодусні засади післядипломної освіти для сталого розвитку*: колективна монографія. Київ: Вид-во НДУ імені М.П. Драгоманова, 2017. С. 309–356.
13. Толочко С. В. Естетизація освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки*. 2024. № 2 (13). С. 220–235.
14. Толочко С. В., Васюк О. В. Роль позитивного психоемоційного інтелекту у вихованні полікультурної особистості здобувачів освіти. *Науковий вісник Південно-українського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2024. № 3 (148). С. 110–115.
15. Толочко С. В. Екологічна культура в структурі полікультурної особистості здобувачів освіти. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 4 (4). С. 670–683.

References:

1. Bekh, I. D. (2012). *Osobystist u prostori dukhovnoho rozvytku [Personality in the space of spiritual development]*. Kyiv: Akademvydav.
2. Bekh, I. D. (2013). Innovatsiina vykhovna tekhnolohiia: sutnisni polozhennia ta shliakhy realizatsii [Innovative educational technology: essential terms and ways of realization]. In *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii [Aesthetics and ethics of pedagogical action]* (Is. 5, pp. 156-165). Kyiv; Poltava.

3. Dominantni aspekty vykhovannia elity ukrainskoi natsii (2021) [Dominant aspects of the education of the elite of the Ukrainian nation]: kolektyvna monohrafiia / avt. : H. F. Ponomarova, A. A. Kharkivska, L. O. Petrychenko, O.O. Babakina, Ya. V. Pavlov, Ye.O. Harbar, O. M. Stavyt'skyi, V. I. Miroshnichenko; Komunalnyi zaklad «Kharkivska humanitarno-pedahohichna akademiia» Kharkivskoi oblasnoi rady; Natsionalna akademiia Natsionalnoi hvardii Ukrainy; Natsionalna akademiia Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy imeni Bohdana Khmelnytskoho. Kharkiv : FOP Panov A M., 394.

4. Estetyka (2005). [Aesthetics]: navch. posib. / M. P. Kolesnikov, O V. Kolesnikova, V. O. Lozovoi ta in.. KYIV: Yurinkom Inter, 208.

5. Ziaziun, I. A. Estetyka i etyka pedahohichnoi dii (2013). [Aesthetics and ethics of pedagogical action]. *Suchasni zaklady osvity – 2013 : mizhnar. Vystavka* (m. Kyiv, 28 liut. – 2 berez. 2013 r.). MON, molodi ta sportu Ukrainy, NAPN Ukrainy, Kompaniia «Vystavkovyi svit». Kyiv, 26–27.

6. Ziaziun, I. A. (1997). Sotsiokulturne proektuvannia estetychnoho dosvidu [Socio-cultural design of aesthetic experience]. *Estetychnyi dosvid vchytelia*. Kherson, 23.

7. Kremen, V. H. (2014). Liudyna yak subiekt tvorchoi diialnosti: innovatsiynyi aspekt [Man as a subject of creative activity: an innovative aspect]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, 9–10, 6–10.

8. Osobystist u vyri planetarnoho svitu (2019) [Personality in the vortex of the planetary world]: monohrafiia. Kn. 1 / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova; za nauk. red. V. P. Bekha ; redkol. : V. P. Bekh (holova), Yu. V. Bekh (zast. holovy) [ta in.]. Kyiv : Interservis, 620.

9. Otych, O. Mystetska osvita yak skladova systema neperervnoi profesiinoi osvity (2003). [Art Education as a Component of the System of Continuing Professional Education]. *Profesiina osvita: pedahohika i psykholohiia* / za red. I. Ziaziuna, N. Nychkalo, T. Levytskoho. Kyiv, 170.

10. Petrenko, L. M. (2023). Kontseptualni zasady pidhotovky maibutnikh vykladachiv pedahohichnogo zakladu vyshchoi osvity v umovakh tsyfrovoy transformatsii suspilstva [Conceptual principles of training future teachers of a pedagogical institution of higher education in the conditions of digital transformation of society]. *Visnyk kafedry YuNESKO «Neperervna profesiina osvita XXI stolittia» [UNESCO Chair Journal "Lifelong Professional Education in the XXI Century"]*, 1 (7), 140-151.

11. Semenova, A. V. (2016). Tsinnisnyi vymir dosvidu subiektiv pedahohichnoi dii [The value dimension of the experience of subjects of pedagogical action]: monohrafiia. Odesa: Bondarenko M. O., 436.

12. Tolochko, S. V. (2017). Formuvannia khudozhno-estetychnoi kompetentnosti vykladachiv za tvorchym dorobkom Liny Kostenko [Formation of Artistic and Aesthetic Competence of Teachers Based on the Works of Lina Kostenko]. *Multymodusni zasady pisliadyplomnoi osvity dlia staloho rozvytku* : kolektyvna monohrafiia. Kyiv: Vyd-vo NDU imeni M.P.Drahomanova, 309–356.

13. Tolochko, S. V. (2024). Estetyzatsiia osvitno-vykhovnogo protsesu v zakladakh vyshchoi osvity [Aestheticization of the educational process in higher education institutions]. *Naukovyi visnyk Sivershchyny. Seriia: Osvita. Sotsialni ta povedinkovi nauky*, 2 (13), 220–235.

14. Tolochko, S. V., & Vasiuk, O. V. (2024). Rol pozytyvnoho psykhoemotsiynoho intelektu u vykhovanni polikulturnoi osobystosti zdobuvachiv osvity [The Role of Positive Psycho-Emotional Intelligence in the Education of Multicultural Personality of Students]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, № 3 (148), 110–115.

15. Tolochko, S. V. (2024). Ekolohichna kultura v strukturi polikulturnoi osobystosti zdobuvachiv osvity [Ecological culture in the structure of multicultural personality of education seekers]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy*, 4 (4), 670–683.